

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Fyzika, 8. ročník

Sada: 3

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-F1-60

Název materiálu: Létání

Autor materiálu: Mgr. Martin Havlíček

Anotace: Prezentace výkladovou formou seznamuje s problematikou vzniku vztahové síly na křídle letadla, letu letadla a leteckou historií.

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 08. 02. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Martin Havlíček

Třída: VIII. A

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.

Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- cílová skupina (ročník, tematický celek): fyzika 2. st. ZŠ, kapaliny
- forma vyučovací hodiny, pomůcky: dem. i žák. pokusy, zdroj proudu vzduchu, provázky, profil křídla
- použité nástroje ACTIV studia:

- popis prezentace a jejího využití:
Vznik vztlakové síly na křídle letadla.

U Úkol, nebo experiment

Z Zápis

O Opakování

Obsah:

Historie letectví

Levitace míčku- video

Křídlo letadla

Vznik vztlakové síly

Síly působící na letadlo

Historie létání

- kolem 1500 – Leonardo da Vinci se zabýval principy konstrukce letajícího stroje
- 1754 – Michail Vasilievič Lomonosov sestrojil model vrtulníku
- 1783 – Joseph Michel Montgolfier a Jacques Étienne Montgolfier sestrojili papírový balón, v kterém se jako první lidé vznesli Jean-François Pilâtre de Rozier a François Laurent d'Arlandes
- 1891 – Otto Lilienthal letěl poprvé na závěsném kluzáku vlastní konstrukce
- 1900 – Ferdinand von Zeppelin uskutečnil první lety se vzducholodí
- 1903 – Bratři Wrightové uskutečnili první řízený let letounu
- 1906 – Alberto Santos-Dumont uskutečnil první uznaný let letounu v Evropě.
- 1909 – Louis Blériot přeletěl poprvé kanál La Manche
- 1910 - Jan Kašpar uskutečnil první 2 km let v Čechách
- 1911 - Jan Kašpar uskutečnil let z Pardubic do Prahy - vzdálenost 121 km za 91 minut
- 1919 – John Alcock a Arthur Whitten Brown na letadle Vickers Vimy uskutečnili první přelet Atlantského oceánu (na trase Newfoundland - Irsko)
- 1919 – George Herbert Scott přeletěl poprvé Atlantský oceán vzducholodí (trasa Skotsko - Newfoundland)
- 1927 – Charles Augustus Lindbergh uskutečnil první sólo přelet letounem na trase New York - Paříž
- 1947 – Chuck Yeager na experimentálním letadle Bell X-1 jako první překročil rychlost zvuku.

Přidej upřesnění

Pozoruj následující pokus s míčkem, namaluj si jej do sešitu a zapiš:

1. Které dvě síly na míček působí?

2. Jaké proudění je na dolní straně míčku?

3. Jaké proudění je nad míčkem?

4. Domaluj proudnice v okolí míčku.

Vysvětli, proč se míček vznáší:

Zadání.

Pozoruj následující pokus s míčkem, namaluj si jej do sešitu a zapiš:

1. Které dvě síly na míček působí?

Tíha tělesa a vztlaková síla

2. Jaké proudění je na dolní straně míčku?

Laminární proudění.

3. Jaké proudění je nad míčkem?

Turbulentní proudění.

4. Domaluj proudnice v okolí míčku.

Vysvětli, proč se míček vznáší:

Proudnice, v blízkosti povrchu míčku nestačí obtékat jeho povrch, brzdí se a vytváří vířivé proudění. Na závětrné straně vzniká podtlak, který na zadní straně míčku vytvoří vztlakovou sílu.

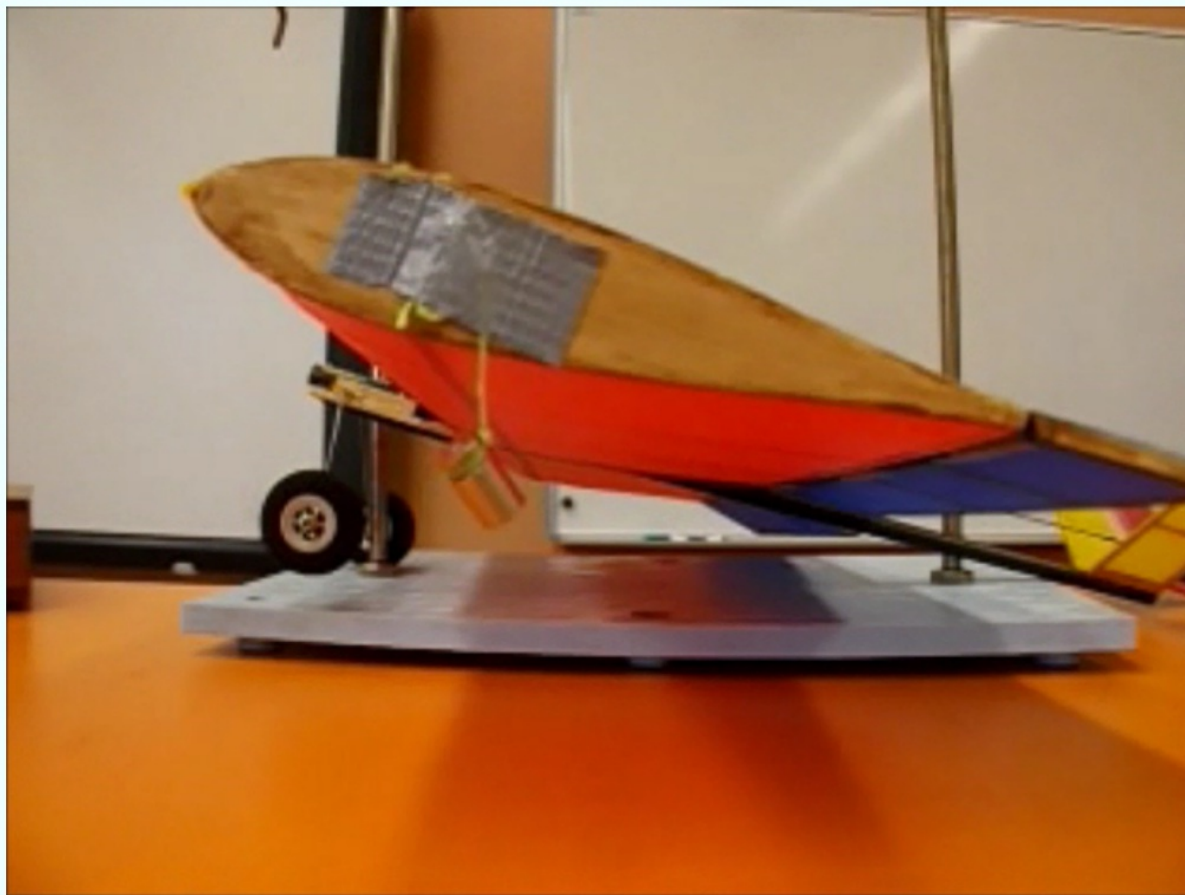

ŘEŠENÍ

Křídlo letadla

Při vhodně zvoleném tvaru tělesa mají proudnice na jedné straně mnohem delší dráhu. To při dostatečné vzájemné rychlosti vede ke vzniku vztlakové síly F_{vz} .

Přidej upřesnění ke změně rychlosti

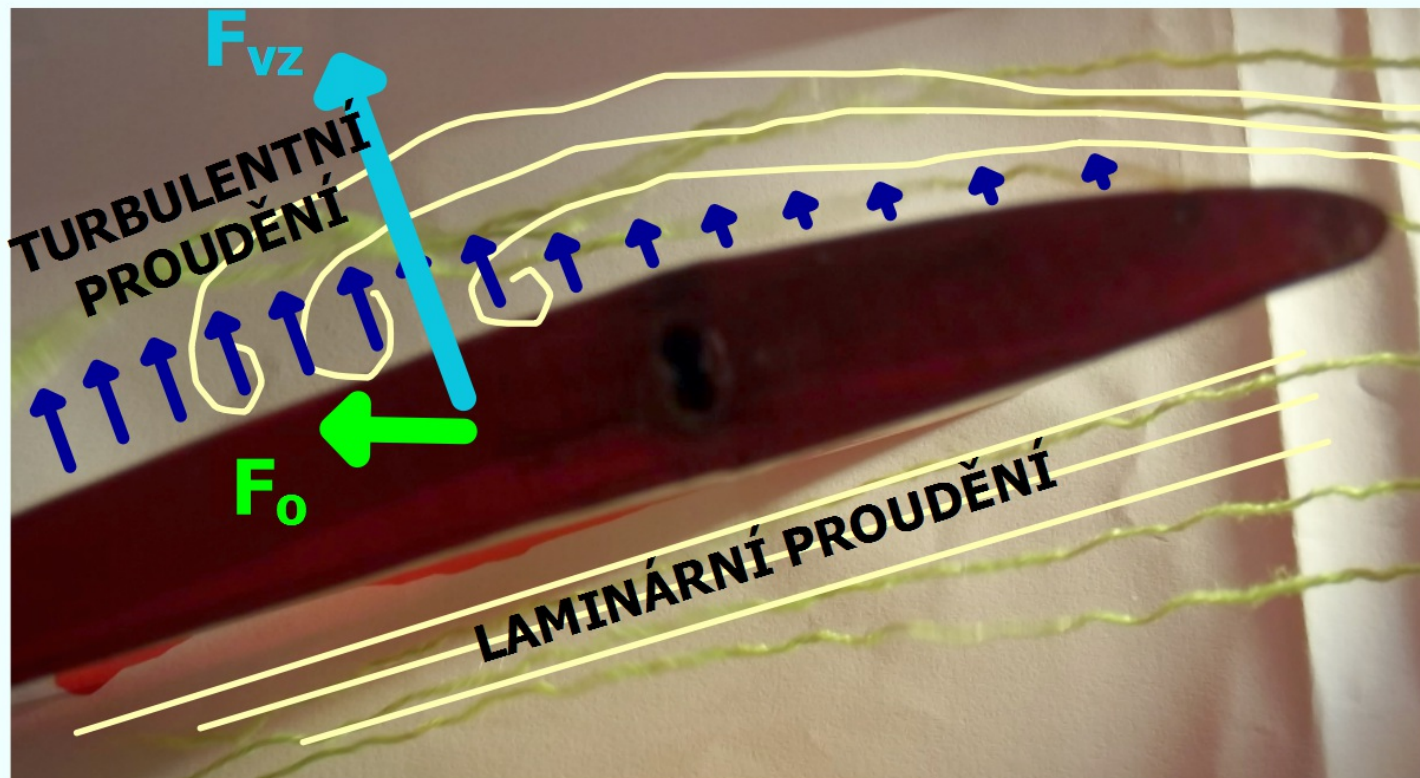
Proč se letadlo udrží ve vzduchu:

- pozoruj chování proudnic na delší a kratší straně křídla.
- namaluj síly, které na křídlo působí.

Proč se letadlo udrží ve vzduchu?

Při dostatečné vzájemné rychlosti křídla letadla a okolního vzduchu, vzniká na horní straně křídla vztlaková síla F_{vz} a odporová síla F_o . Obě tyto síly závisí na úhlu náběhu křídla a jeho profilu.

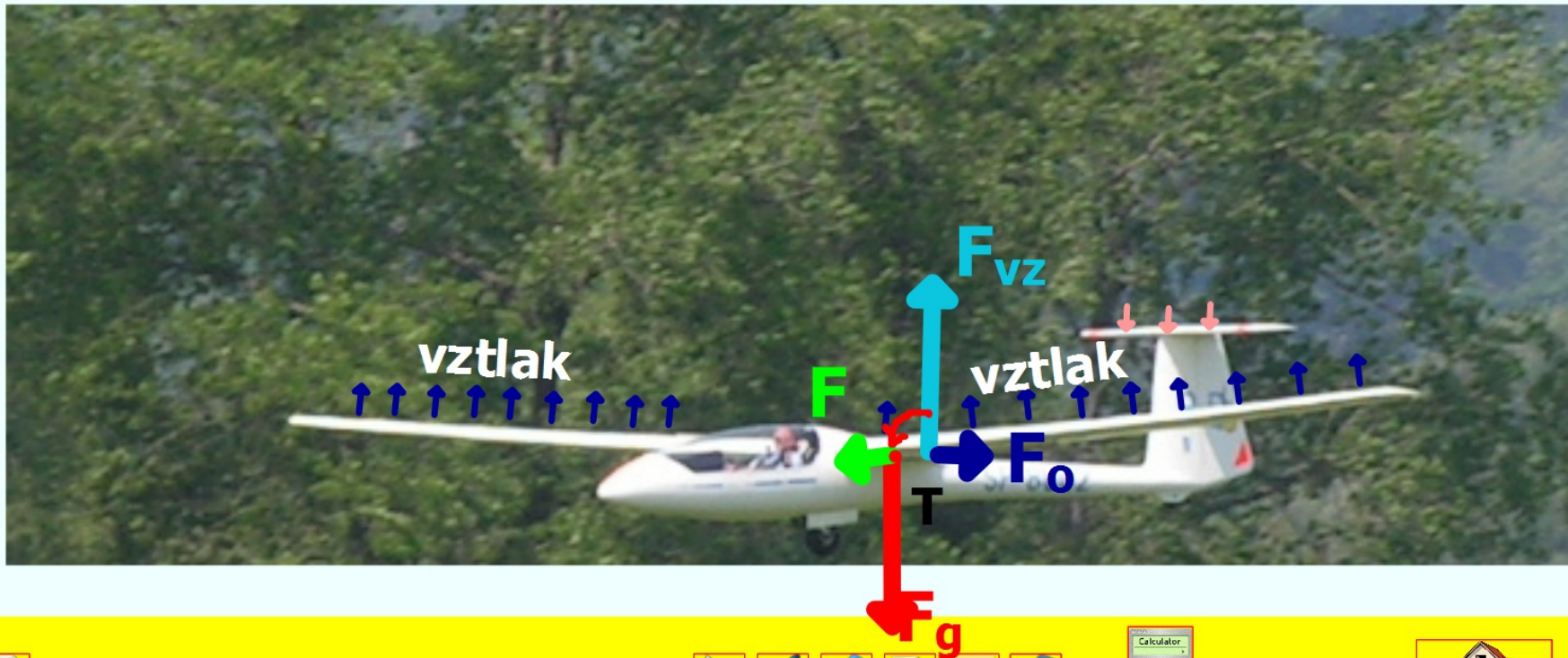
Přidej upřesnění

Síly působící na letadlo:

Pro ustálený let letadla musí být síly působící na letadlo v rovnováze. Působíště vztlakové síly F_{vz} , jeť posunuto za těžiště T letadla. Vzniklý klopný moment vytváří sílu F "motor letadla", která překonává odporové síly. Pokud je rychlost letu nízká, letadlo začne klesat a narůstá jeho rychlost. Křídla vytvoří větší vztlakovou sílu a vodorovné ocasní plochy vyrovnají klopný moment tíhy letadla. Letadlo klouže. Motor u letadla vytváří potřebnou rychlost pro let a stoupání.

Seznam použité literatury a pramenů:

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire, jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Martin Havlíček

Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk

zsrua@zsrua.cz

únor 2012

